

NİLÜFER KUYAŞ
KARASEVDA
KİTABI

NİLÜFER KUYAŞ
KARASEVDA
KİTABI

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2015

2. basım: Ekim 2015, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Düzeltili: Mert Tokur, Burçak Karabağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39, Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-2590-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750725906

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

NİLÜFER KUYAŞ
KARASEVDA
KİTABI

DENEME

♥can

Nilüfer Kuyaş'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ada'daki Ev, 2011

Başka Hayatlar, 2012

Serbest Düşüş, 2013

Yok Adam, 2014

NİLÜFER KUYAŞ, İstanbul doğumlu, Robert Kolej mezunu. Amerika'da felsefe, Türkiye'de sosyal psikoloji okudu. BBC'de ve NTV'de program sunuculuğu, *Milliyet* ve *Taraf*'ta köşe yazarlığı yaptı. Şimdilerde internet dergisi K24'de yazıları çıkıyor.

abim Ahmet'e

İçindekiler

1. MELANKOLİK ÖZNE	15
Sorular	17
Melankoli: O Şarkı	18
Melankoli: O Şiir	20
Bir Anneye Veda	22
Gölge Taraf	23
Freud'a Karşı Çıkıyoruz!	25
Karasevda Sözlüğü: Ya da, Çok Az Soruda Melankoli Hakkında Bilmek İsteddiğiniz Her Şey	29
Farklı Bir Külkedisi Masalı	37
Sesleniş	41
Kara Güneş	42
İçimizdeki Anne	45
Kayıp Aranıyor	47
Depresyona Hayır	49
Melankolinin Aynaları	51
Kara Safradan Felsefeye	56
Neden Aynalar?	60
Koyultu	65
Aynalı Selfie	67

Selfie Aynası	72
Otoportre: Karakalem ve Silgi	77
Kim Olduğum Açığa Çıkıyor	85
Sen de mi Brutus?	90
Suretlerin Geçiti	95
Aura	99
Hamlet İkilemi	103
Yaşayan Fotoğraf	106
Bir Özür Aramak	112
Yara İzi	116
Varoluş Anları	121
Modernlik ve Sanat	123
Bilinçaltına Yolculuk	126
Karasevda Nerede Yaşar?	130
Rüyalar ve Anılar	133
“O Şey” Neydi?	138
Vertigo	142
Sen Herkesten Daha Önemlisin	148
Otoportre: Karakalem	151
2. DÜNYANIN MELANKOLİSİ	155
Yeni Bir Melankoli Çağı	157
Yalnız Kahraman	158
Yansımalar: Sokağın Çağrısı	162
Yansımalar: Sokaktaki Adam	166
Acilen, Mecburiyetten, Sahibinden Satılık	170
Çalınan Hayatlarımız	176
Avatar	179
Akasya Ağacı	183
Sevda İle Sevgi	187

Eros ve Melankoli	192
Eros ve Ölüm	196
Eros ve Devrim	200
Süt ve Zehir	203
İthaka'ya Dönüş	210
Otoportre: Rüzgâr ve Erik Ağacı	217
3. BAHAR AYINI	225
Gül, Asma ve Buğday	227
Chopin ve Hüzün	231
Çaresiz Güzellik	236
Camus'nün Şeyi	240
Sevmeyi Bilmek	246
Paranın Melankolisi	250
Affetmek	254
Sevginin Zaferi	258
İktidar	265
Simenon'un Mektubu	268
Yenilgi	271
Benim İstanbul'um	273
<i>Alef</i> : Borges'le İstanbul'da	279
Tango	289
Sevda Bahçe	295
İkinci Hayat	300
Anneme Mektup	305
Kafka'nın Yolcusu	314
Sonsöz	320
Teşekkür	325

1

MELANKOLİK ÖZNE

Benim durgunluğum başkalarına benzemez; mesela, bilginin hasetlikten olur; müzisyenin hayalcilikten, saraylının kibirden; askerinin ihtirastan; avukatının kurnazlıktan; hanımların fazla kibarlıktan; sevdalının bunların hepsinden. Ama benim durgunluğum tek ve bana özgü; içinde olmayan yok; ne gördüysem alıp damıtmışım, her yolculuktan dönüşte biraz daha derin düşünceye dalmışım; sonunda böyle durmadan düşünen biri olup çıkmışım.

WILLIAM SHAKESPEARE,
Size Nasıl Geliyorsa
(çev: Bülent Bozkurt)

SORULAR

Durduk yerde iinizi keder sarıyor mu? Tanımlanamaz bir boşluk hissiyle nefes alamaz gibi oluyor musunuz?

Başınız dönüyor mu?

Başka yerde, ötelerde olsam, diye özlem duyuyor musunuz? Sünger sıkılmış gibi hüzün mü taşıyor yüreğinizden?

Kendinizi derin düşüncelere dalmış buluyor musunuz, hayatın anlamı nedir diye? Akşam evde ışıkları yakmayı unutuyor musunuz?

Sevdiğiniz birini kaybetmiş kadar yalnız mı hissediyorsunuz, dünyada kalan son insanmışsınız gibi?

Meraklanmayın. Melankoliye kapıldınız. Hastalık değil. Olağan insanlık hali.

Karasevdaya tutuldunuz. İlle âşık olmanız gerekmiyor, doğuştan âşiksınız, Mecnun gibi çöllerde buldunuz kendinizi, değil mi?

Bazen de akıl almaz bir coşkuyla köpürüp kanatlanıyor mu ruhunuz? Bilinmeyen bir ışıkla mı aydınlanıyorsunuz? Hüzünden zevk almaya mı başladınız?

Korkmayın. Delirmediniz. Depresyonda değilsiniz. Melankoliyle tanıştınız. Tek çaresi, daha iyi tanımak.

Aklınızdaki bütün sorular, bu kitapta.

MELANKOLİ: O ŞARKI

Çok güçlü duygular yaşadığımız zaman yalnız kalırız, insanlar bize ayak uyduramaz, fazla yoğun duygulara ortak olmaları mümkün değildir, tanıklık etmek istemezler. Bu da doğaldır elbet. Öylece yalnızlaşırız.

Denizde gruptan kopup fark etmeden fazla açılan birisi gibi, kıyıda ki yakınlarımıza tekrar kavuşmak için hızla daha sığ sulara doğru yüzmemiz gerekir.

Çoğumuzun bazen yaşayıp, bir an önce atlatmaya çalıştığı, bazılarımızın ise sürekli içine düştüğü bir durum. Bu şekilde yalnızlaşan kişiye melankolik özne diyeceğiz.

Melankolik özne, duygularının şiddeti nedeniyle yalnızdır, hepsini paylaşması söz konusu olamaz, içinden geçen duyguların tamamını açmaya kalkarsa etrafındakiler korkup kaçabilir, bir noktadan sonra kendisinin tanığı olmak zorundadır.

Melankolik kişilerin çoğunlukla yazar veya sanatçı olması bu nedenledir bence; Önce Antikçağ'da, sonra Rönesans'ta yaratıcılığın melankoliyle ilişkilendirilmesi de aynı nedene bağlanabilir. Yaratıcı kişi, kendisine tanıklık etmeyi, yani tek başınalığı iyi becerebilen kişidir bir bakıma.

Ressamlar belki bu nedenle çağlar boyu otoportre çizmişler, yazarlar otobiyografik hikâyeler yazmışlar. Şim-

di de elimizde cep telefonlarımız, hepimiz aynı nedenle “selfie” dediğimiz fotoğraflarda kendimizi görüntölüyoruz. Grup içinde olsak bile yalnız tarafımız tetikte. Peppino di Capri’nin o eski şarkısını hatırlayın: “Bir tek solmuş fotoğraflar kalıyor bize, dökülen yapraklar gibi.”

Ya da, dijital hayaletler gibi suretlerimiz dolaşüyor sanal âlemde.

MELANKOLİ: O ŞİİR

Kendi içimdeki melankolik özneyi anlamak, biraz da melankoli gerçeğiyle oynamak için kaleme aldığım bu kitabı, uzun bir aradan sonra nihayet yazmaya karar verdiğimde, 2014 Temmuz'uydu, tuhaf bir şey oldu.

Bir akşam, rahat çalışmak için i-Pad'in ekranını göz hizasına getirmeye çabalıyordum, kullandığım sehpa zaten yüksekçeydi ama başımı öne eğmeden ekrana bakmak için yeterli değildi, kütüphaneme gittim, hava sıcaktı, bütün kapılar ve pencereler açıktı, bütün ışıklar kapalıydı, yarı karanlıkta, raflarda el yordamıyla bulduğum en kalın cildi çekip aldım, salona döndüğümde iPad'i üzerine koydum, mükemmel oldu. Merak edip sonradan bakınca İngiliz âlim Robert Burton'un *The Anatomy of Melancholy* (Melankolinin Anatomisi) adlı kitabını kullandığımı anladım.

1620'lerde kaleme aldığı bu muazzam ansiklopedi çalışmasında Burton, kendinden önceki iki bin yıl boyunca melankoli hakkında söylenen her şeyi toplamış.

Benim bu kadar engin bilgim olmadığı için kitabıma daha alçakgönüllü bir isim verdim. Karasevda Kitabı, bir bakıma kişisel bir sözlük, benim melankoliyle ilgili deneyim ve düşüncelerimi, hayal gücümle bulduğum cevapları kapsıyor. Sözlük bile değil gerçekte, A'dan Z'ye

maddeler yok, belki el kitabı demek daha doğru olurdu. Elbette ilgili olduğuna inandığım bazı okumaları da içerecek ama asıl bu yolculuğun okurla, sizinle ortak paydaları olacağını umuyorum.

Ayrıca gamlı değil, tersine neşeli, güneşli bir kitap olmasını istiyorum. Melankoliden korkmamalıyız. Nedir melankoli? John Keats'in "Ode on Melacholy" (Melankoliye Ağıt) adlı şiirinde dediği gibidir belki: Güzellikle, coşkuyla, hazla birlikte yaşayan, sevincin tam bağrındaki üzüntü – her şey geçici olduğu için. Yani, hayatın ta kendisi.

Sevdiğiniz birini kaybetmiş kadar yalnız mı hissediyorsunuz, dünyada kalan son insanmışsınız gibi? Meraklanmayın. Melankoliye kapıldınız. Hastalık değil. Olağan insanlık hali. Karasevdaya tutuldunuz. İlle âşık olmanız gerekmiyor, doğuştan âşıksınız, Mecnun gibi çöllerde buldunuz kendinizi, değil mi? Bazen de akıl almaz bir coşkuyla köpürüp kanatlanıyor mu ruhunuz? Bilinmeyen bir ışıkla mı aydınlanıyorsunuz? Hüzünden zevk almaya mı başladınız? Korkmayın. Delirmediniz. Depresyonda değilsiniz. Melankoliyle tanıştınız. Tek çaresi, daha iyi tanımak. Akılınızdaki bütün sorular, bu kitapta.

Romancı, denemeci Nilüfer Kuyaş'tan bir melankoli güzellemesi... Melankoli bir hastalık mı yoksa bir güzelduyu mudur? İnsan hüzünlenmeyi arzular mı? Sınırı belirsiz, kapısız penceresiz bu karasevda ülkesine herkes girebilir mi yoksa hepimiz başından beri "içerde" miyiz?

Kıvrak, renkli kalemle Nilüfer Kuyaş, her yaştan, her zevkten okura denemeyi sevdirecek bir açıklık ve güzellikle yazıyor melankoliyi. Anlatımı gösteriştenden uzak; bilgi ve yaratıcılıkla dolu. Keyifle okuyacağınız, elinizden bırakamayacağınız bir ayna, *Karasevda Kitabı*.

